O-11

ระบบโซตัส กับ การละเมิดสิทธิและเสรีภาพ : ศึกษากรณีการรับน้องใหม่ในสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

สุภาพร พิมล[1]

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับระบบโซตัสกับสิทธิเสรีภาพของคน โดยศึกษากรณีการรับน้องใหม่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากรณีการรับน้องใหม่ดังกล่าวว่าส่งผลดีหรือผลเสียอย่างไรหรือไม่ และศึกษาแนวทางแก้ไขถึงกรณีการรับน้องใหม่ที่ต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษา

ใช้วิธีการวิจัยโดยการค้นคว้าทางเอกสารต่างๆ สื่อข่าว หนังสือพิมพ์ออนไลน์ เว็บไซต์ วารสารต่างๆ รวมถึงค้นคว้าจากงานวิจัยที่มีผู้วิจัยไว้แล้ว อีกทั้งยังใช้วิธีการสัมภาษณ์จากตัวแทนผู้เห็นด้วยและเห็นต่างกับระบบการรับน้องแบบโซตัส ภายในมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า การรับน้องระบบโซตัส ทำให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย ต่อตัวนักศึกษาใหม่ กรณีผลเสีย ทั้งทำให้น้องใหม่เสียสุขภาพจิต อ่อนเพลีย ขาดอิระภาพ ถือว่ากระทบกระเทือนถึงสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษาใหม่อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผลเสียที่เกิดขึ้นนอกจากจะกระทบถึงสิทธิเสรีภาพของนักศึกษาใหม่แล้ว ยังเป็นการผูกจิตอันไร้สำนึกให้แก่ตัวนักศึกษาใหม่ด้วย บางกรณีอาจทำให้เกิดความขับแค้นฝังใจ เมื่อนักศึกษาใหม่ เลื่อนขึ้นไปเป็นรุ่นพี่ ก็จะมีการใช้ระบบโซตัสนี้ต่อรุ่นน้อง เสมือนเป็นการแก้แค้นฝังใจจากการโดนกระทำครั้นยังเป็นนักศึกษาชั้นปีที่1 ทำให้ระบบโซตัสถูกสืบต่อกันเรื่อยไปอย่างหยุดยั้งไม่ได้ อีกทั้งเมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาไป นักศึกษาก็จะกลายเป็นประชาชนที่คล้อยตามได้ง่าย ยอมโดนจำกัดสิทธิเสรี โดยปราศจากข้อสงสัย ไร้เหตุผล เชื่อง และเชื่อฟังผู้มีอำนาจอย่างไร้การไตร่ตรอง สังคมไทยก็จะเป็นสังคมที่ไร้คุณภาพ ในส่วนของผลดีของกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่นี้คือ เป็นการฝึกความอดทนของนักศึกษาใหม่ ฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง สร้างวินัยให้กับนักศึกษา และทำให้นักศึกษาร้องเพลงประจำมหาวิทยาลัยได้ ซึ่งตรงต่อความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ ตามประกาศของมหาวิทยาลัย แต่อย่างไรก็ดีผลดีดังกล่าว ผู้วิจัยมองว่าไม่จำเป็นต้องใช้ระบบโซตัสในการทำให้เกิดความมุ่งหมายดังกล่าวก็ได้เพราะการรับน้องใหม่ทำได้หลายวิธี วิธีที่จะทำให้ตรงต่อวัตถุประสงค์การรับน้องก็มีหลายวิธี ที่ไม่ต้องไปกระทบกระเทือนถึงสิทธิเสรีภาพของนักศึกษาใหม่ เช่นการรับน้องเชิงสร้างสรรค์ เพื่อประโยนช์ของสังคม การเก็บขยะ ทำความสะอาดสถานที่ราชการร่วมกัน การทำกิจกรรมค่ายอาษา ต่างๆ เป็นต้น

คำสำคัญ : ระบบโซตัส, สิทธิ, การรับน้องใหม่

[1] นักศึกษาปริญญาโท วิทยาลัยการปกครองส่วนท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

SOTUS system and the violation of rights and freedoms: in the case of initiation ceremony for first year students of Khon Kaen University

ABSTRACT

The research aims to study about the SOTUS system along with the rights and freedoms of people in the case of initiation ceremony for first year students of
Khon Kaen University. The research aims to study whether the activity create the positive impacts or negative impacts toward students. Besides, to study for the solution in the case of initiation ceremony to effectively respond the harmful issues in term of right and freedom of all first year students.

Research Methodology is qualitative method by researching various documents such as news, journals and magazines as well as online documents and academic research of experts. Interview is also used in the form of qualitative method in acquiring data. There are two groups of people who will be interviewed comprised of people who agreed with the system and activity and another group that disagreed with the system and activity within KhonKaen University.

The final research found that the activity along with the SOTUS system cause both positive and negative impacts toward students. In term of negative impacts, it causes mental unhealthy, fatigue and the lack of personal freedom to the new students. However, the negative impacts does not only occur to the new students but it is also unstoppable affects to all students continuously. When new students became upper level student in the next year therefore they can use this SOTUS system toward activity for younger students as a revenge from what they used to be treated when they were the first year students. Hence, the system was negatively transferred to next generations continuously. Furthermore, when students graduate from university. They will become inactive citizens along with easily allow to be restricted from liberty resulting in inequality society in the end. For positive impacts, it is a practice of patience for new students. To create discipline for students such as the activity allow students to be able to sing university's song which directly serves the purpose of organizing this activity by the university. However, the researchers do believed that the activity does not require the use of SOTUS system in order to achieve these objectives of university. There are still various ways to welcome first year students which does not have to affect their rights and freedoms. The examples are the activity that contribute to social benefits like collecting garbage, cleaning of governmental buildings or CSR activities for community etc.

Keywords : SOTUS system, rights, initiation ceremony for first year studen

บทนำ

ประเพณีการรับบุคคลใหม่ เข้าสู่องค์กร หรือ การต้อนรับสมาชิกใหม่ เป็นกิจกรรมที่มีการกระทำสืบต่อกันมาแต่ยาวนาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อทำให้สมาชิกใหม่นั้น ได้รับความอุ่นใจ สร้างความสัมพันธ์กันระหว่างผู้มาใหม่และผู้อยู่เดิม ทั้งเป็นการให้สมาชิกใหม่และผู้ที่อยู่แต่เดิมได้แนะนำตัวต่อกัน แนะนำสถานที่ แนะนำการปฏิบัติตน เพื่อให้สามารถอยู่ในองค์กร หรือให้สมาชิกใหม่ปฏิบัติตนได้ถูกต้องภายในองค์กร (ลิขิต ธีระเวคิน,2548)

แต่การต้อนรับสมาชิกใหม่บางองค์กร อาจแตกต่างไปจากที่กล่าวเบื้องต้น เช่น องก์กรที่ต้องใช้กำลัง ความแข็งแรง ความแข็งแกร่ง ที่อาจจะต้อนรับด้วยการฝึกความแข็งแกร่งของร่างกายและจิตใจ การมีระเบียบวินัย การปฏิบัติคำสั่งอย่างเคร่งครัด ซึ่งสภาวะดังกล่าวนำไปสู่การต้อนรับของคนที่มาใหม่ในบางองค์กรในปัจจุบันเช่นองค์กรทหารในบางประเทศ ต่อมาก็ระบาดเข้าไปสู่สถาบันการศึกษาทั้งยุโรปและสหรัฐอเมริกา(ลิขิต ธีระเวคิน,2548)

การต้องรับน้องใหม่ในสถานศึกษาของประเทศไทยเริ่มต้นมาจากการแข่งขันกีฬาฟุตบอลคณะแพทยศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อ พ.ศ.2474ได้เกิดเหตุการณ์ขึ้น คือ คนของคณะแพทยศาสตร์ได้ถูกผู้เล่นในทีมตรงข้ามวิ่งเข้าต่อย ซึ่งเมื่อสโมสรคณะแพทยศาสตร์ได้สืบทราบว่าได้มีการตระเตรียมกันไว้ก่อน จึงได้ส่งหลักฐานฟ้องร้องผู้กระทำผิดเพื่อรับโทษ ต่อมามีการไต่สวนกันหลายครั้ง จนท้ายที่สุดก็อะลุ่มอล่วยแก่กัน แต่นิสิตแพทย์ส่วนใหญ่มีความไม่พอใจยังขุ่นเคืองกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ด้วยเห็นว่านิสิตคณะวิทยาศาสตร์บางส่วนจะข้ามฟากมาเรียนปี2 ที่คณะแพทยศาสตร์จึงหมายมุ่งจะแก้แค้น แต่ครั้งเมื่อใกล้ถึงเวลาที่นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์จะได้ข้ามมาเรียนที่คณะแพทยศาสตร์ แน่นอนทางสโมสรของคณะแพทย์ทราบเรื่องดังกล่าว และเห็นว่าการแก้แค้นจะทำให้เกิดความแตกแยก ทางสโมสรศิริราชจึงตัดสินใจเลือกทางกุศลเพื่อแก้ไข คือแทนที่จะบีบบังคับให้มีการขอขมา แต่กลับใช้วิธีจัดงานเลี้ยงต้อนรับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์แทนทำให้การเคียดแค้งกลายเป็นความยิ้มแย้ม ปิติ ยินดี ทำให้เกิดเป็นประเพณี เรียกได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของประเพณีการยกโทษของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล และกลายเป็นประเพณีรับน้องข้ามฟากของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชในเวลาต่อมาซึ่งขยายไปยังคณะอื่นๆด้วย(อาษาสมัครวิกิพีเดีย,2562)

ในส่วนของการรับน้องใหม่ระบบโซตัส เป็นระบบการรับน้องที่เข้มข้น คือ มีการว้าก ลุยโคลน ปล้นหอชิงธง ลอดซุ้ม และลงโทษน้องผู้ที่ทำผิดที่เรียกว่า การถีบน้ำ ซึ่งเป็นการถีบลงน้ำตามจำนวนที่ทำผิด ผิด1ครั้ง ถีบลงน้ำ1ครั้ง และเมื่อมองในความหมายของระบบโซตัสแต่ละตัว ก็มีเนื้อหาสำคัญ 5 ประการ ที่ประกอบเป็นระบบโซตัส (SOTUS) คือ

1.การเคารพผู้อาวุโส = Seniority : S
2.การปฏิบัติตามระเบียบวินัย = Order : O
3.การปฏบัติตามธรรมเนียมประเพณีที่สืบต่อกันมา = Tradition : T
4.การมีความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน = Unity : U
5.การมีน้ำใจ ฝึกจิตใจ รู้จักช่วยเหลือกันและกัน = Spirit : S (กิติชัย ยิ้มแก้ว,2561)

ระบบโซตัสสันนิษฐานว่ามีจุดกำเนิดมาจากการนำระบบอาวุโสในโรงเรียนกินนอนประเทศอังกฤษ(Fagging) เข้ามาใช้ในโรงเรียนมหาดเล็กซึ่งนำเข้ามาตั้งแต่ช่วงทศวรรษที่2440 มีการแต่งตั้งนักเรียนรุ่นพี่อาวุโส ผู้เรียนดี ประพฤติดี หรือที่เรียกว่า ดรุณาณัติ หรือภาษาอังกฤษเรียก Fag-master เพื่อทำหน้าที่ช่วยครูอบรมสั่งสอนและดูแลนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็ก (ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อชาติ,2558) ที่พัฒนามาเป็นโรงเรียนสำหรับฝึกหัดวิชาข้าราชการฝ่ายพลเรือน ซึ่งโรงเรียนนี้เป็นส่วนหนึ่งของพระบรมราโชบายในการปฏิรูประบบราชการบริหารแผ่นดินของ รัชกาลที่5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตข้าราชการในส่วนการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่น ถือได้ว่าการตั้งโรงเรียนมหาดเล็กนี้ถือเป็นกลไกลสำคัญในการรวมศูนย์อำนาจ (ลักขณา ปันวิชัย,2561) ในการปกครองหัวเมืองต่างๆในการ เพื่อผนวกรวมเป็นหนึ่ง ทำให้ระบบการปกครองของสยาม

แข็งแกร่งขึ้น ในยามที่สยามยังไม่เป็นรัฐชาติเฉกเช่นที่เห็นทุกวันนี้ ต่อมาเมื่อได้มีการสถาปนาโรงเรียนมหาเล็กขึ้น เป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็มีการสานต่อระบบอาวุโส ผนวกกับแนวคิด เรื่อง ระเบียบ ประเพณี สามัคคี และน้ำใจ กลายมาเป็นคำขวัญทั้ง 5 ของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และกลายเป็นปฏิธานของผู้บริหารในการอบรมสั่งสอนนิสิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงถือได้ว่าได้นำเอาระบบนี้มาใช้เรื่อยมา แต่ในช่วงนี้ยังไม่มีการใช้ความรุ่นแรงใดๆยังไม่ได้มีการนำเข้ามาแบบเข้มข้น(วันรัก สุวรรณวัฒนา,2554) ต่อมาในสมัยสงครามเย็นหรือ หลังสงครามโลกครั้งที่2 มีการตั้งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ขึ้น ผู้ที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเกษตรศาตร์รุ่นแรกๆในบางส่วนจบการศึกษาระดับปริญญาตรีมาจากในมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา และฟิลิปปินส์ ซึ่งใช้ระบบรับน้องโซตัสแบบเข้มข้น ครั้งเมื่อสำเร็จการศึกษากลับมาประเทศก็ไม่เพียงแต่นำความรู้กลับมาเท่านั้น แต่ยังนำเอาอุดมการณ์ของระบบโซตัสเข้ามาใช้ด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่า ระบบโซตัสแบบเข้มข้นในสถาบันการศึกษาได้เริ่มต้นที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และแพร่ขยายไปมหาวิทยาลัยอื่นๆในเวลาต่อมา(ชิลเวีย,2552)

เมื่อระบบโซตัสเข้ามามีบทบาทมากขึ้นเรื่อยๆในสังคมไทย กระแสโซตัสได้ถูกนำมาใช้เพื่อเป็นการให้ประชาชนเชื่อฟังอย่างเชื่องๆ มีการปลูกฝังลัทธิชาตินิยมแก่ประชาชนราษฎร ปลูกฝังความรักชาติ และทำให้ประชาชนละเลยต่อสิทธิและเสรีภาพที่พึงมีของตน ต่อมาช่วงทศวรรต 2510 กระแสประชาธิปไตยได้ถูกปลุกขึ้นอีกครั้ง เพื่อต่อต้านอำนาจเผด็จการทางทหาร โดยเฉพาะในหมู่นิสิตนักศึกษา มีการตั้งคำถามในประเพณีต่างๆวิถีปฏิบัติขึ้นหลายอย่าง ผู้นำเผด็จการจึงได้นำ ระบบโซตัสเข้ามาใช้กับนิสิตนักศึกษาอย่างแนบเนียน ในรูปแบบของการรับน้องใหม่และเชียร์กลาง(วันรัก สุวรรณวัฒนา, 2554)

เมื่อระบบโซตัสได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งกับกิจกรรมการต้อนรับน้องใหม่ จากการฝั่งตัวอยู่นานและความคุ้นชินกับระบบทำให้หลีกเลี่ยงไม่ได้ที่นักศึกษาใหม่ชั้นปีที่1 ในมหาวิทยาลัยต่างๆรวมทั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น จะต้องได้พบเจอกับการเข้าร่วมกิจกรรมนี้ เป็นที่น่าสงสัยว่ากิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ที่นักศึกษาใหม่ชั้นปีที่ 1 เข้าร่วม ทั้งยอมจะกระทำตามคำสั่งรุ่นพี่ยอมโดนรุ่นพี่ว้ากใส่ นักศึกษาใหม่นั้น ยอมด้วยความเต็มใจจริง หรือเพียงแต่ไม่ทราบถึงสิทธิของตนที่มี ในการที่จะเข้าหรือไม่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวก็ได้ ตามมาตรการของประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่า เรื่อง การจัดกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่และการประชุมเชียร์ในสถาบันอุดรศึกษา คือ การเข้าร่วมกิจกรรมรับน้องใหม่ต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ ทั้งนี้แม้นักศึกษาใหม่จะสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม แต่รุ่นพี่ก็ต้องจัดกิจกรรมโดยเคารพสิทธิ เสรีภาพ และหลักความเสมอภาค ไม่ทำให้เกิดความรุนแรงทั้งร่างกายและจิตใจ ผู้เขียนเห็นว่า จากนโยบาย และมาตรการ การรับน้องใหม่ตามประกาศของทระทรวงศึกษาธิการ มีความขัดแย้งกับความเป็นระบบโซตัส ที่เป็นการใช้อำนาจโดยปราศจากเงื่อนไขกับน้องใหม่ ไม่ให้คิดอย่างอิสระ ไม่ให้แสดงออกอย่างเสรี และต้องอยู่ภายใต้คำสั่ง ซึ่งเมื่อมีการย้อนแย้งกันเกิดขึ้น จะถือได้ว่าระบบโซตัสเป็นระบบที่ผิดกฎ ผิดระเบียบได้หรือไม่ หรือตัวระบบก็ไม่ได้โหดร้ายอย่างที่ถูกแสดงออกมา แต่เป็นเพราะผู้ที่ใช้ระบบโซตัสใช้อย่างบ้าในอำนาจมากเกินไป เนื่องด้วยกรณีการมองจากความหมายของ S O T U S แต่ละตัวก็มีความหมายที่ดี ทั้งต้องมีความเคารพผู้อาวุโสซึ่งก็เป็นขนบธรรมเนียมของไทยอยู่แล้ว ต้องทำตามกฎระเบียบวินัยซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม ต้องมีความสามัคคีกัน เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และมีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ ทั้งหมดก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ดีงามทั้งสิ้น

ในมหาวิทยาลัยขอนแก่น การรับน้องใหม่ที่เข้มข้น หรือการรับน้องใหม่ที่มีลักษณะ รุ่นพี่ตะคอกรุ่นน้อง หรือสั่งรุ่นน้องให้ทำ หรือไม่ให้ทำอะไร การต้องรับคำสั่งของรุ่นพี่ การให้น้องเข้าร่วมกิจกรรมโดยใช้วิธีกดดันต่างๆ จะเป็นกิจกรรมการรับน้องในส่วนของกิจกรรมเชียร์กลางหรือโชว์เชียร์ระหว่างคณะ ที่จะเป็นการให้รุ่นน้องได้ฝึกร้องเพลงประจำคณะและร้องเพลงประจำมหาวิทยาลัย ซึ่งน้องต้องร้องเพลงให้ผ่าน โดยมีรุ่นพี่เป็นผู้พิจารณา กรณีไม่ผ่านก็จะไม่ได้รุ่น หรือผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรมก็จะไม่ได้หัวเข็มขัดประจำคณะ ยกตัวอย่างเช่น กิจกรรมโชว์เชียร์หรือเชียร์ระหว่างคณะ คณะนิติศาตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี2554

วัตถุประสงค์การวิจัย

1.เพื่อศึกษากรณีการรับน้องใหม่ในสถาบันการศึกษา(มหาวิทยาลัยขอนแก่น)ในรูปแบบระบบโซตัสนั้นถือเป็นผลดีหรือผลเสียหรือไม่อย่างไร

2.เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขการรับน้องใหม่ในสถาบันการศึกษา(มหาวิทยาลัยขอนแก่น)ที่ไม่กระทบถึงสิทธิและเสรีภาพของนักศึกษา

สมมติฐาน

1.กิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ในมหาวิทยาลัยขอนแก่นในรูปแบบระบบโซตัสคาดว่าจะไม่เป็นผลดีต่อตัวนักศึกษาใหม่ชั้นปีที่1 ทั้งจะส่งผลในเชิงลบด้านอื่นๆตามมา ทั้งนักศึกหมดกำลังใจ ท้อใจ ในการเข้าเรียน

2.แนวทางในการแก้ไขการรับน้องใหม่ในสถาบันการศึกษา ที่จะไม่กระทบถึงสิทธิ เสรีภาพของนักศึกษา คือจัดกิจกรรมรับน้องเชิงสร้างสรรค์ ทำกิจกรรมอื่นๆเพื่อประโยชน์ของสังคมแทนการรับน้องโดนการว้าก ด่าทอ สั่งการ เนื่องจากเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล

วิธีการวิจัย

บทความนี้ใช้วิธีวิจัย 3 ประเภทคือ

1.ดำเนินการโดยวิธีเอกสาร (Documentary Research) ที่เกียวข้องกับการรับน้องใหม่ระบบโซตัส กฎ ระเบียบที่มีการกล่าวถึงการรับน้องใหม่ ประกอบกับการวิเคาระห์ข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ได้แก่ บทความ งานวิจัยที่มีผู้ศึกษาไว้ก่อนแล้ว หนังสือพิมพ์ออนไลน์ และข้อมูลทางเว็บไซต์

2.ดำเนินการโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากตัวแทนผู้เห็นด้วย และผู้เห็นต่างกับการรับน้องระบบโซตัส เช่น นายจตุภัทร์ บุญภัทรรักษาตัวแทนผู้เห็นต่างกับการรับน้องระบบโซตัส และ พี่ว้าก ในกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี2554

3.สังเกต จากเหตุการณ์ ประสบการณ์ที่เคยเกิดขึ้น

ผลการวิจัย

ในการรับน้องใหม่ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ถือว่าเป็นกิจกรรมที่เน้นสร้างความรักในมหาวิทยาลัย ปลูกจิตสำนึกให้น้องมีความเคารพรุ่นพี่ และรักในสถาบัน ได้เคยมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่มีต่อกิจกรรมการรับน้องใหม่ ปีการศึกษา2546 ส่วนของกิจกรรมเชียร์กลาง โดยการแสดงความคิดเห็นทั้งในด้านผลดี และผลเสีย โดยสรุปได้ดังนี้

ผลดีของกิจกรรม 3 ลำดับแรก คือ

1ให้ทำให้เกิดความอดทนร้อยละ86.40

2.ร้องเพลงประจำมหาวิทยาลัยได้ร้อยละ84.30

3.ฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง ร้อยละ84.30 (ตามตารางที่1)

ผลเสียของกิจกรรม 3 ลำดับแรก คือ

1.เสียสุขภาพจิตร้อยละ58.00

2.อ่อนเพลียร้อยละ56.90

3.ขาดอิสระภาพร้อยละ39.00(ตามตารางที่2)

(สุวิมล บุญจันทร์,2547)จะเห็นได้ว่าผลดีของกิจกรรมเชียร์กลาง เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรม ตามประการของมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2559 คือ

1.เพื่อให้นักศึกาใหม่มีความอบอุ่นและประทับใจ อันจะนำไปสู่ความรัก ความสามัคคี และความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักศึกษาใหม่และนักศึกษารุ่นพี่

2.เพื่อปลูกฝังเจตคติ หรือจิตสำนึกที่ดี และก่อให้เกิดความภาคภูมิใจต่อมหาวิทยาลัย

3.เพื่อเสริมสร้างความสามัคคี และฝึกทำงานเป็นกลุ่ม

4.เพื่อช่วยเหลือแนะนำนักศึกษาใหม่ให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัย

5.เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่นักศึกษาใหม่

แต่ในผลเสียของกิจกรรมดังกล่าว ทั้งทำให้น้องเสียสุขภาพจิต อ่อนเพลียทางร่างกาย ขาดอิสรภาพ เกิดความวิตกกังวล ผลเสียทั้งหมดนี้ก็เป็นผลมาจาก การให้นักษาใหม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมโดยไม่สมัครใจ ซึ่งกระทบหลักสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ที่กล่าวไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย บุคคลย่อมมีสิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด ซึ่งการจำกัดสิทธิเสรีดังกล่าวของนักศึกษาใหม่นั้นส่งผลเสียต่างๆแก่นักศึกษาใหม่ทั้งทางร่างกายและจิตใจ อีกทั้งยังเข้าองค์ประกอบความผิดทางละเมิด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา420 ผู้ใดจงใจหรือประมาณเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหาย ถึงแก่ชีวิตก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น

จากหลักกฎหมายดังกล่าว แยกองค์ประกอบความผิดทางละเมิดได้ดังนี้

1.ผู้ใด คือ ผู้ทำละเมิดจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลก็ได้

2.กระทำ คือ การกระทำโดยรู้สึกตัว

3.ต่อบุคคลอื่น คือ ผู้ถูกละเมิดหรือถูกกระทำ

4.โดยผิดกฎหมาย ซึ่ง ผู้กระทำต้องไม่มีอำนาจทางกฎหมายให้ไว้ รวมถึงอำนาจความยินยอมด้วย

กิจกรรมต้อนรับน้องใหม่แบบโซตัสที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยขอนแก่นนี้ มีนักศึกษารุ่นพี่เป็นผู้กระทำ ต่อนักศึกษารุ่นน้อง ทั้งการบังคับให้ร่วมกิจกรรม การกักรุ่นน้องไว้ไม่ให้กลับที่พัก ตะหวาด ทำให้น้องนักศึกษาใหม่เกิดภาวะกดดัน หวาดกลัว เสียสุขภาพจิต และขาดอิสระภาพ

การรับน้องในระบบโซตัสจึงเรียกได้ว่าทำให้เกิดทั้งผลดีและผลเสีย กล่าวคือ

ผลดี ทำให้น้องมีความอดทนมากขึ้น เป็นการฝึกความอดทนขั้นเริ่มต้นของการใช้ชีวิตในรั่วมหาวิทยาลัย ทำให้น้องร้องเพลงประจำมหาวิทยาลัยได้ ทำให้น้องรู้ได้ทำความรู้จักกันมากขึ้น ทำให้น้องใหม่ทุกคนมีความเสมอภาพกัน เท่าเทียมกันอยู่ในระบบระเบียบเดียวกัน ทั้งในเรื่องการปฏิบัติตน การแต่งกาย และจากการสัมภาษณ์พี่ว้ากคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นปีการศึกษา2554 ที่เห็นด้วยกับระบบนี้ ได้บอกถึงผลดีของการรับน้องลักษณะนี้ไว้ว่า การรับน้องแบบนี้มันเป็นการสร้างความสัมพันธ์กันระหว่างพี่ น้อง และเพื่อนๆ การ แต่จะไม่ใช้ความรุ่นแรงกับน้องและในช่วงแรกอาจจะมีการบังคับน้องๆให้ร่วมกิจกรรม แต่ช่วงหลังๆก็จะปล่อยตามความสมัครใจของน้องๆ(สัมภาษณ์ วันที่ 10 กันยายน 2562)

และจากผลการวิจัยการสอบถามจากน้องใหม่มหาวิทยาลัยปี2547 น้องใหม่ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับผลดีของการรับน้องในสามอันดับแรกไว้ คือ อันดับแรกทำให้เกิดความอดทน อันดับต่อมาทำให้ร้องเพลงประจำคณะและประจำมหาวิทยาลัยได้ และในลำดับที่สามเป็นการสร้างวินัยให้แก่นักศึกษาใหม่(สุวิมล บุญจันทร์,2547)

ผลเสีย น้องใหม่ขาดอิสรภาพทั้งทางร่างการและความคิด จากการโดนบังคับไม่ให้ตั้งคำถามหรือสงสัยในกิจกรรม โดยกล่าวอ้างประเพณีที่ได้ทำสืบต่อกันมารุ่นต่อรุ่น ทำให้น้องใหม่เสียสุขภาพจิตเพราะโดยตะคอกหรือทำให้กลัวกรณีนี้อาจส่งผลถึงการเรียนของน้องใหม่ซึ่งแท้ที่จริงการเรียนคือจุดมุ่งหมายของการเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาในการนำความรู้กลับไปใช้ประโยชน์ ทำให้เกิดความฝั่งใจ และจากการสัมภาษณ์ นายจตุภัทร์ บุญภัทรรักษา ตัวแทนผู้ต่อต้านระบบโซตัส ได้ให้ความเห็นว่า "ระบบโซตัสคือระบบการของทหาร คลั่งในอำนาจ ระบบโซตัสทำให้ประชาชน โง่เขลา ระบบนักศึกษาก็เสื่อมสภาพลงเรื่อยๆ ทำให้นักศึกษาไม่มีอิสรภาพ ไม่มีการตั้งคำถาม ไม่เกิดความคิดที่อิสรภาพระบบโซตัสจะเข้ามาเพื่อกลืนความเป็นอิสรภาพ การที่คนยอมรับระบบโซตัสได้ก็เท่ากับว่ารับระบบเผด็จการได้ รับระบบที่ไร้เหตุผลได้ ซึ่งทำให้คนยุคต่อมาเลิกคิดเรื่องเผล็ดการ เลิกตั้งคำถามเรื่องเหตุผล และรับคำสั่งอย่างเดียว เนื่องด้วย มันเป็นการปลูกฝั่งความแค้น เมื่อรุ่นน้องโดน แล้วรุ่นน้องขึ้นเป็นรุ่นพี่ ก็ใช้วิธีนี้กับน้องเป็นทอดทอดไป เพราะเห็นว่าเท่ ถือเป็นค่านิยม วิธีนี้เป็นเครื่องมือของฝ่ายอนุรักษ์นิยม ที่ทำให้ประชาชนไม่มีปัญญา ถ้าวัฒนธรรมนี้ถูกสานต่อ ก็ถือเป็นการสานต่อวัฒนธรรมการใช้อำนาจ ทำให้คนที่ใช้และคนที่โดยใช้กลายเป็นคนไร้เหตุผล"(สัมภาษณ์ วันที่ 10 กันยายน 2562)

แนวทางแก้ไข

เมื่อศึกษาถึงวัตถุประสงค์ของการต้อนรับน้องใหม่ การจะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ในการต้องรับน้องใหม่สามารถจะทำได้หลายวิธี ไม่เพียงแต่ใช้ระบบโซตัสซึ่งอาจเรียกได้ว่าส่งผลดีได้ แต่ส่งผลเสียมากกว่า ถ้ามองถึงเพียงในแง่วัตถุประสงค์ของกิจกรรม การใช้ระบบโซตัสก็ไม่จำเป็นเลย เพราะผู้วิจัยมองว่า การใช้ระบบนี้เน้นไปที่ตัวผู้ใช้มากกว่า ที่ต้องการที่จะมีอำนาจ และอยากแสดงอำนาจออกมาให้เห็น โดยไร้เหตุผล และใช้ระบบนี้เพื่ออ้างในอำนาจในการจะกำราบให้คนเชื่อฟังอย่างง่ายดาย คล้อยตามอย่างไม่สงสัย ผู้ตกอยู่ภายใต้อำนาจจึงไม่รู้สึกอยากเรียกร้องหรือถามหาความเป็นธรรมให้แก่ตน ทั้งที่แท้จริงแล้วกำลังถูกอำนาจนี้เข้าครอบคลุมและจำกัดเสรีภาพอยู่อย่างแยบยล เพื่อไม่ให้เป็นการไปกระทบกระเทือน สิทธิ เสรีภาพของน้องนักศึกษาใหม่ ผู้วิจัยจึงขอสรุปแนวทางแก้ไขของการจัดกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ดังนี้

1.สร้างจิตสำนึกให้แก่นักศึกษาให้รู้ถึงสิทธิเสรีภาพของตนที่พึงมี

2.จัดกิจกรรมอย่างอื่นให้น้องใหม่ได้ทำร่วมกันแทน และต้องเกิดประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ทำความสะอาด วัด โรงเรียน และชุมชน กิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เป็นการสืบสานประเพณีอันดีงามต่างๆของชุมชน กิจกรรมค่ายอาสาพัฒนาชุมชนต่างๆ เป็นต้น

3.การให้น้องใหม่เข้าร่วมกิจกรรมโดยสมัครใจ ไม่มีการบีบบีงคับหรือใช้แรงกดดันทางสังคมเพื่อให้น้องเข้าร่วมกิจกรรม

4.ต้องมีอาจารย์ผู้คอยดูแลไม่ใช้มีการรับน้องแบบใช้ความรุ่นแรง และ อาจารย์ต้องไม่เพิกเฉยเมื่อพอเจอกิจกรรมกรณีดังกล่าว

ตารางที่1 แสดงผลดีของกิจกรรมต้อรับน้องใหม่(เฉพาะส่วนการโชว์เชียร์ระหว่างคณะ)

ผลดีของกิจกรรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1.ทำให้เกิดความอดทน	319	86.40
2.ร้องเพลงประจำคณะได้	311	84.30
3.ฝึกจิตใจให้เข้มแข็ง	311	84.30
4.สร้างวินัยให้แก่นักศึกษา	301	81.60
5.น้องใหม่เคารพและเชื่อฟังรุ่นพี่	296	80.20
6.สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ	290	78.60

(สุวิมล บุญจันทร์,2547)

ตารางที่2แสดงผลเสียของกิจกรรมต้อรับน้องใหม่(เฉพาะส่วนการโชว์เชียร์ระหว่างคณะ)

ผลเสียของกิจกรรม	จำนวน(คน)	ร้อยละ
1.เสียสุขภาพจิต	214	58.00
2.เกิดความอ่อนเพลียทางร่างกาย	210	56.90
3.เกิดความคับข้องใจ	154	41.70
4.ขาดอิสระภาพ	144	39.00
5.เกิดความวิตกกังวล	139	37.70
6.เสียเวลาและไม่มีเวลาทบทวนบทเรียน	132	35.80

(สุวิมล บุญจันทร์,2547)

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาผลดีและผลเสียของกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ระบบโซตัสมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผู้วิจัยเห็นว่า การรับน้องแบบโซตัสมีทั้งผลดีและผลเสีย และตัวระบบเองก็ไม่ได้ถือว่าเป็นระบบที่ไม่ดี เพียงแต่ผู้ที่นำมาใช้ นำมาใช้ไม่ถูกที่ไม่ถูกทาง ระบบโซตัสเป็นระบบที่ถือได้ว่าฝึกทั้งจิตใจ(การบังคบเชิงจิตวิทยา) และการฝึกความเข้มแข็งของร่างการ(การที่มีบทลงโทษทางกาย) จะใช้ระบบการรับน้องแบบนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดก็ควรจะใช้ในองค์กร หรือสถาบันที่มุ่งประสงค์ฝึกความแข็งแกร่งทางร่างกายและจิตใจ เช่น องค์กรทหาร ตำรวจ เป็นต้น แต่ถ้ามองเพียง กรณีการรับน้องระบบโซตัสในสถาบันศึกษา ระบบโซตัสจะส่งผลโทษมากกว่าผลดี สถาบันการศึกษาโดยเฉพาะในระดับอุดมศึกษา ถือว่านักศึกษาเป็นกลุ่มปัญญาชน ผู้มีความรู้หรือความฉลาด แต่กลับโดนปิดตา ปิดปาก ปิดความคิด ไม่มีความเป็นอิรสระ ก็ดูมีความยอนแยงกับความเป็นปัญญาชนมิใช่น้อย อาจกล่าวได้เลยว่าระบบโซตัส เป็นการรับน้องเพื่อทำให้น้องให้เชื่อง เพื่อยอมรับการจำกัดสิทธิของตน ซึ่งอาจนำไปสู่การละเลยในการรักษาสิทธิและเสรีภาพของตนเอง เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาออกไป พร้อมกับการไม่ตระหนักถึงสิทธิอันพึงมีของตนอยู่ จะทำให้นักศึกษากลายเป็นประชาชนราษฎร ที่พร้อมจะคล้อยตามหรือโดยจูงจมูกได้อย่างง่ายดาย จากการฝังลึกของระบบโซตัส ผลเสียที่ส่งภายในอนาคต ไม่เพียงแต่เกิดเฉพาะภายในมหาวิทยาลัย แต่จะส่งกระทบถึงสังคมและประเทศชาติในที่สุด ผู้วิจัยเอง มองว่าระบบโซตัสถือเป็นระบบที่ไม่ได้เลวร้ายในตัวเองมันเอง แต่มีความร้ายจากผู้ที่ใช้ระบบนี้ที่มีความมุ่งหวังที่จะนำระบบนี้เข้าแทรกซึมผู้อยู่ภายใต้อำนาจอย่างธรรมชาติโดยอ้างความเป็นโซตัส ความเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมา เพื่อจะได้มีอำนาจ ใช้อำนาจอย่างบ้าคลั่ง อยากครอบคลุมบุคคลให้เกิดความคลายสงสัย สร้างอุดม

คติแก่ผู้อยู่ใต้อำนาจแบบผิดๆ ให้นิยามผู้ที่เชื่อฟังและคล้อยตามว่าเป็นประชาชนที่ดี และกล่าวโทษผู้เห็นต่างว่าเป็นผู้ไม่ดี ไม่มีความรักชาติ เป็นบ่อเกิดของความแตกแยก

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยระเบียบกฎหมายหรือข้อบังคับเป็นฉบับที่ใช้ปัจจุบัน แต่ความเห็นของนักศึกษาชั้นปีที่1 เป็นความคิดเห็นเมื่อปี2547 จากวารสารที่มีผู้ศึกษาไว้แล้ว เทียบกับการรับน้องระบบโซตัสที่เคยมี ที่ผ่านมาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นแต่ปัจจุบันได้มีการลงนามปฏิญาณหยุดระบบโซตัสแล้วโดยมีรองอธิการบดีฝ่ายพัฒนานักศึกษาและศิษย์เก่าสัมพันธ์ รองผู้อำนวยการกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ประธานกรมการศูนย์การศึกษาและ ที่ปรึกษาสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมลงนามปฏิญาณกับตัวแทนนักศึกษาทุกคณะ ในวันศุกร์ ที่ 7 กรกฎาคม 2560

เอกสารอ้างอิง

กิตติชัย ยิ้มแก้ว.(2561,กรกฎาคม). SOTUS: ประดิษฐกรรมทางความคิดและวัฒนธรรม.ประชาไท.ค้นเมื่อ9กันยายน2562, จากhttps://prachatai.com/journal/2018/07/78028

การรับน้อง.สืบค้นเมื่อ9ก.ย.2562,จากวิกิพิเดียhttps://th.wikipedia.org/wiki/การรับน้อง#ประวัติการรับน้องในประเทศไทย

จตุภัทร์ บุญภัทรรักษา.(10กันยายน2562). สัมภาษณ์.

ซิลเวีย/(2552,พฤษภาคม21)./กิจกรรมรับน้องใหม่"ประชุมเชียร์"ผลได้หรือเสีย(เว็บไซต์)./สืบค้นเมือง10ก.ย.2562จาก http://indahmind.com/forum/index.php?action=printpage;topic=1953.0

ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ.(2558, สิงหาคม).ระบบโซตัส (SOTUS) อำนาจนิยมและความรุนแรงในวงการศึกษาไทย.*ศูนย์ข้อมูล& ข่าวสืบสวนเพื่อสิทธิพลเมือง*.ค้นเมื่อ10กันยายน 2562,จากhttps://www.tcijthai.com/news/2015/08/article/5763

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่า เรื่อง การจัดกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่และการประชุมเชียร์ในสถาบันอุดรศึกษา 2555(2555)

ประกาศมหาวิทยาลัยขอนแก่น ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2559(2559)

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์(2535)

พี่ว้ากในกิจกรรมต้อนรับน้องใหม่ คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปี2554. (10กันยายน2562). สัมภาษณ์.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2560)

ลักขณา ปันวิชัย(ผู้ดำเนินรายการ).(2554).SOTUSควรเลิกได้แล้ว.(คิดเล่นเห็นต่างกับคำผกาช่องวอยซ์ทีวี).กรุงเทพมหานคร: ไทยคม.

ลิขิต ธีระเวทิน.(2548, มิถุนายน). ประเพณีการรับน้องใหม่. *ผู้จัดการออนไลน์*.ค้นเมื่อ10กันยายน2562,จาก https://mgronline.com/daily/detail/9480000083325

สุวิมล บุญจันทร์./(2547)./ความคิดเห็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่มีต่อกิจกรรมรับน้องใหม่ปีการศึกษา 2546,/*วารสารประกันคุณภาพมหาวิทยาลัยขอนแก่น.5*(1),35-45